

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Liber Theologiæ Moralis, Viginti Qvatvor Societatis Iesv Doctoribvs Reseratvs

Escobar y Mendoza, Antonio de

Lvgdvni, 1659

IV. Practicæ Resolutiones circa præfata.

urn:nbn:de:hbz:466:1-41066

CAPVT IV.

Praxis circa materiam de falso testimonio dicendo
ex Societatis IESV Doctoribus.

§. 1. 34. **E**st facile iudicare, sed difficile quis iudicando peccati lethalis reus erit: quondam mortale erit iudicium? Ex *Tannero 2.2. d. 4. q. 3. dub. 2. num. 39.* & *Valentini tom. 3. d. 5. q. 4. p. 3.* In re graui debes proximum iudicare, sine iudiciis sufficientibus, delibere, & asseueranter sine ulla formidine. Rarò dixi contingere, hæc omnia concurrere, & ideo iudicium rarò erit lethale.

35. *Excusat materia paruitas: ergo iudicans proximum in re leuis momenti, venialiter delinquet: Rogo, an leue iudicium temerarium, quod aliquis sit filius Iudæi, aut spurius.* *Lessius asserit lib. 2. cap. 29. dub. 2. num. 14.* quia huiusmodi qualitates sunt merè naturales. Alij autem probabiliter abnegant; quia hæc merè naturales qualitates apud nos obiiciuntur infames.

36. *Necessarium ne, in Confessione personæ, vel mali iudicari diuersitatem exprimere?* Non, quia moraliter omnia vni iustitiæ commutatiuæ in specie infima aduersantur.

§. 2. 37. *Quis ex lenibus iudicijs temerè & voluntariè malum de proximo suspicatur: peccatne mortaliter?* Asserunt aliqui, si res sit grauis, & honesta persona. Contrarium assero cum *Filliucio*; quia nullum iudicium citra certitudinem esse mortale, docet Doctor Angelicus.

38. *Suspicio in quo differt ab opinione?* Cum suspicio sit assensus circa vnam contradictionis partem cum incertitudine, & partis alterius magna formidine; differt ab opinione, quia hæc in partem discriminatim fertur vtramque.

§. 3. 39. *Scio detractionem ex suo genere peccatum mortale, ex leuitate materia veniale fieri: v. gr. si vitia proximi lenia, seu naturalia proferantur: Rogo, quid, si lenis imperfectio de tali persona narraretur, ut putaretur grauis?* Asserit *Lessius lib. 2. cap. 11. disc. 3. num. 11.* docet lethale crimen; quia plus talis viri fama ex leui eo piaculo deturpatur, quam vulgaris ex grauiori. Porro naturales animi, aut corporis narrare defectus, mortale non est. v. gr. aliquem esse natum ex adulterio, nisi ex hoc proximus in auditorum mente valde contemptibilis obiiciatur. Nec in genere profari, aliquem esse superbum.

bum, avarum, &c. quia hæc verba per se non sonant graua crimina, sed naturalem inclinationem.

40. Audiui, Petrum adulterio infectum, narro, quæ audiui asserens me nihil certò scire, sed audita referre: rogo, an sit peccatum mortale? Asserit *Azorius part. 3. lib. 13. c. 6.* Azor. quia eius causa apud auditores proximi culpa reuelatur, & creditur; facilius enim malis narratis fidem, quàm visis bonis præstas. Porro *Tannerus 2.2. disq. 4. quæst. 8. dub. 7. num. 139.* docet narrantem simpliciter sine additione, aut confirmatione proximi crimen, lethaler non delinquere; quia si diffamatio proximi credatur, non tam erit dicentis, quàm audientis, qui non debuit ex simplicis relationis leuitate credere.

Tanner.

41. Aperit quis secretum crimen proximi vni, vel duobus prudentibus, quis scit minimè id vulgaturus: delinquit ne mortaliter? Negatiuè respondet *Tannerus 2.2. disq. 4. iust. 8. dub. 7. num. 138.* quia sicut quis non acquirit famam, vno dicente: ita nec infamiam, si vni aut alteri crimen aperitur.

Tanner.

42. Peccat ne vir ille prudens, cui crimen illud narratur, audiendo? Dum est solus, non delinquit mortaliter. Nec etiam si cum multis adsit, & audiat communiter, si non tenetur ex officio narrantem reprimere. *Tannerus n. 151.*

Tanner.

43. Peccat ne mortaliter Petrus narrans Ioannis graue crimen notorium, eo in loco vbi nescitur? Affirmatiuè respondent mei Doctores; quia sibi id fieri quisque ægerrimè ferret. *Lessius lib. 2. exp. 11. dub. 13. num. 68.* limitat, nisi Ioanni parum esset, se alibi infamari; vel crimen, de quo punitus fuit, sit ita enorme, vt ad exemplum expediat vbique aperiri. Absolutè existimat *Fagundus Decal. part. 2. lib. 5. cap. 3. num. 149.* sic detrahentes nec contra iustitiam, nec contra charitatem delinquere: siue crimen in loco, in quem eius fama facile, siue difficile, siue nunquam esset peruentura, detegatur.

Less.

Fagund.

44. Qui falsum crimen alicui imposuit tenetur sese retractare, affirmans falsum protulisse? Ita planè, imò si detractor non est vir magnæ autoritatis, tenetur retractationem iuramento firmare. Addit *Molina de iust. tom. 5. d. 41.* si opus est testes adhibere.

Molin.

45. Crimen occultum quis manifestauit duobus verb. gratia qui alijs quatuor manifestum fecere: necessarium ne detractori sese coram sex agnoscentibus retractare? Sufficit duos, quibus ipse aperuerat, adire; quia posterior infamia acciden-

Tann. taliter sequuta est ex priori : & ex malitia audientium, qui etiam apud suos auditores tenentur restituere : *Tannerus 2.2.d.4. quest.6.dub.6. num.146.* Porro alij asserunt sufficere ad restitutionem, quod de tali delicto non amplius loquatur apud eosdem, & illum laudet, honorificè de eo, & cum eo loquendo. Si autem esset falsum delictum impositum, tunc necessaria, ut diximus, retractio.

46. *Non potest detractor famam restituere: teneturne pecunia compensare?* Non; quia non bene pro toto fama venditur auro. *Laymanus lib.3. sect.5. tractat.3. part.2. cap.7. num.3.*

47. *Petrus & Ioannes se inuicem infamarunt: tenenturne inuicem restituere?* Non nisi alter velit restituere, tunc enim & alter tenebitur. *Lege Turrianum 2.2. tom.1. d.53. dub.5. num.6.*

§.4. *48. Solummodo circa mendacium quæsierim, an omne admittat materie paruitatem?* In Confessione, aut iudicio alidacio. qui non admittunt; quia cum sit contra veritatem iudicij, in quantumuis parua materia erit mortale Sequor. *Reginaldum tom.2. lib.24. cap.2. sect.4. num.44.* asserentem mendacium posse leuitate niti, siue leuis materia mendacij sit præcipua de qua iudicatur, siue circumstantia: modo non vitiet absolutionem, & iuramentum non accedat.

§.5. *49. Debet ne aliquis cum periculo vite secretum naturale De se- seruare? Debet planè, si bonum publicum ex eius seruatione creto. dependeat; quia sic naturalis ratio dicitur. v.gr. miles ab hostibus captus ex metu mortis non potest id sui exercitus aperire secretum, quod ad ipsius conducit conseruationem. Quid si ad bonum particulare attineat?* Qui sine fraude illud caluit, poterit ad vitandum graue incommodum, secretum detegere; quia si non tenemur custodire secretum in proximi malum vergens, multo minus damno proprio tenebimur. *Fagundez Decal. tom.2. lib.8. c.6. n.11.*

50. *Scis, literas alienas aperire, regulariter esse mortale, nisi iure belli, iusta defensionis causa contra inimicum insidias preparantem, publici honoris ergo, aut regularis obseruantia consuetudine aperientur: Rogo autem erit ne mortale literas late- ratas & proiectas colligere, adaptare, legere?* Minimè *Laymanus lib.3. sect.5. tract.3. part.1. cap.4. num.4.* authore; quia præsumitur non magni momenti arcana continere, quod non igni datur absumentum, sed curiositati obicitur instaurandum. Monet autem Doctor, si aliquod ex huiusmodi curiositate secretum fuerit seruatum in alicuius cedens perniciem, sub

sub grauis piaculi poena à colligente epistola: particulos custodiendum.

51. Dixisti suspicionem plerunque peccatum veniale esse: rogo num sine sufficiente causa suspicari de viro sanctissimo rem gr. uisissim, v.g. haresim, aut adulterium mortale sit? Ita planè; quia tantæ personæ in criminis tanti suspitione tanta irrogatur iniuria, quàm cuiuslibet, de quo temerè iudicatur. Ex Valentia doctrina.

§. 6.
De falso testimonio varia. Valent.

52. Iudico temerè de aliquo indeterminato, aut de aliquo determinato, quem non agnosco, nec agnitus sum: num lethali ter delinquam? Non; quia in hoc casu quasi nulli grauis irrogatur iniuria. Ex Fagundez.

Fagund.

53. Quot sunt detractionis modi? Octo equidem, quatuor directi hoc carmine expressi:

imponens, augens, manifestans, in mala vertens.

Et quatuor indirecti, hoc versu exarati:

Qui negat, aut minuit, reticet, laudatque remisit.

54. Affero in tali Collegio, vel tali in loco multos improbos adesse; vel unum in Canonico talis Ecclesia simoniam aut adulterium commisisse, persona quidem in particulari non manifestata: an deliquerim grauitè? Minimè, cum nullus grauitè lædatur: modò dictione tua talis loci nimium non minuas existimationem. sic Fagundez.

Fagund.

55. An poenitens peccato detractionis delinquat complicitatem in confessione manifestando? Minimè quando aliter non potest peccati speciem explicare, nec commoditate adeundi alium confessorium fruitur. Ex Suar.

Suar.

56. Falso affirmo adulterum scripsisse amatorias literas, aut hereticum Crucifixi imaginem vulnerasse: peccare grauitè contra iustitiam? Minimè; (vt ait Filliucius) quia iam infamatum in illo genere peccati diffamo vterius in re quæ habet cum illo connexionem.

Filliuc.

57. Scis iam libelli fam si nomine intelligi signum, vel scripturam, quæ alicuius infamiam continet nondum a te publica, vt publica sit: rogo, num concurrrens ad huiusmodi libellos præbens auxilium, &c. grauitè delinuat? Ita planè, & ad restitutionem quemadmodum confector tenetur, vt Lessius Lessasserit. Porro ille etiam habetur libelli author, cuiusque poenis subiacet, qui aliquod signum apponit, quod alium infamat: v. g. si quis cornua ad ianuam depingat, vel exponat ad iudicandum coniugis adulteriam.

58. Licitum affirmasti aliquando ex rationabili causa peccata manifestare propria, & famam prodicere: requiro, an possit

L. 4. quis

Palao.

quis similiter exponere crimina, ex quibus aliis redundet specialis infamia: v. gr. se hareticum esse, aut crimen læsa Maiestatis commisisse? Maiorem ex Doctoribus cunctis præcipuè Castro Palao requirunt causam assero; quia ista crimina in opprobrium posterorum redundant. Similiter existimo Religiosum delinquere contra iustitiam, se ipsum infamantem, quando illius dedecus in Religionem, vel Monasterium redundat; quia fama particulari potius Religionis est.

Less.

59. *Reuelauit quis crimen alterius iniuste coram ijs, quos sciebat, vel dubitabat alijs reuelaturos: ad quidnam tenetur?* Apud omnes famam restituere; quia sua detractione censetur apud omnes causa efficiens infamiæ; secus si reuelauit alicui, de cuius taciturnitate non dubitabat. Ex Lessio.

Less.

60. *Narro amico meo iniuriam mihi ab alieno secreto illatam, non quidem animo detrahendi, sed doloris mei leuandi gratia: delinquone mortaliter?* Minimè; nam (vti Lessius innuit) durum est acceptas iniurias silentio obruere.

Suar.

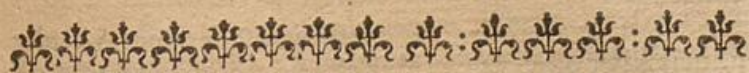
61. *Dixisti occultum crimen alienum sine graui causa, vni aut alteri viro prudenti manifestare, quem scis non euulgaturum, non esse mortale, rogo, num ratio sit sufficiens, vt non delinquatur; hanc non esse notabilem fama læsionem?* Scio id aliquos extra Societatem affirmare vt Caietanus, &c. Ast ego eam non existimo sufficientem causam cum Suario. Vnde affirmo peccatum graue huiusmodi delictum vni aut alteri manifestare, si fama sit apud illos lædenda; quia si iudicare temerè aliquem graue peccatum est, ob famæ deturpationem iudicati apud eum, qui iudicat, quare non erit graue peccatum aliquem apud duos viros infamare? Igitur non erit peccatum graue, eo quod non sit notabilis læsio fama apud duos, sed quia prudentes cum sint non grauius apud illos delinquens deturpabitur: quod si lædenda sit grauius fama, nec apud vnum licebit alterius manifestare delictum.

62. *Detraxi verbis generalibus affirmans aliquem esse mendacem, grauius scio me deliquisse, si persona grauis erat, aut dignitate, aut ministerio: num teneor famam restituere?* Scio alios generatim excusare à restitutione omnem detractionem, quæ non est de peccatis mortalibus. Sed tamen ego assero teneri ad restitutionem, qui affirmauit grauem virum esse mendacem, quia licet mentiri mortale non sit, deturpatur fama illius viri de quo id affirmas, ac si grauius deliquisset: vnde teneris ad satisfactionem sub mortali.

63. *Dixisti non esse peccatum mortale in confessione reuelar*

are crimen proximi: v. gr. complicit, si non posset adiri alius confessarius, cui is esset ignotus: rogo num probabile sit etiam peccatum non esse, licet adiri facile possit alius confessarius? Probabile esse affirmant graues Doctores exteri; quia si licitum est illud dicere ~~vni~~ vni vel duobus extra confessionem, multo magis in confessione, cum absit diuulgationis periculum. Ex Suaric.

Suar.

EXAMEN XI.

De Legibus in particulari, circa primum Ecclesiae praeceptum de audiendo Sacro.

CAPVT PRIMVM.

De Missae Sacrificio.

1. *Vid est Sacrificium?* Oblatio facta Deo per immutationem alicuius rei in signum legitime institutum diuinæ excellentiæ. Multiplex olim fuit & si materiam spectes, in animalia, fructus terræ, & libamina (quæ liquores quidam erant) distinguebatur; si formam, seu actionem offerentis, in holocaustum, hostiam pro peccato, & pacificam partiebatur; si finem offerebatur tum pro venerando Deo, eiusque excellentia protestanda, tum pro expiatione peccatorum, tum pro gratiarum actione, tum denique pro impetratione beneficij. Hinc Sacrificij Missæ perfectio dignoscitur, quod & holocausti rationem habet in diuinæ excellentiæ recognitionem, & actionis gratiarum in recognitionem passionis Christi, & impetratorij, cum per illud Christus offeratur, cui nostra spes omnis debet inniti.

2. *A quonam Missa Sacrificium institutum?* Si sermo sit de substantia, à Christo Domino fuit institutum, docente fide: si ratione caeremoniarum, & orationum, quæ adiunguntur, Ecclesiam habet institutricem.

3. *Quanam res Sacrificij huius?* Christus est, qui sub Sacramentalibus speciebus offertur.

4. *Quanam autem actio, in qua ratio Sacrificij ponitur?* Consecratio est ad sumptionem ordinata, sic enim cibus & refectio fidelium.

5. *Requiritur ne vtriusque speciei consecratio?* Ita planè: sic